

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
TOSHKENT DAVLAT AGRAR UNIVERSITETI

“TASDIQLAYMAN”
Toshkent davlat agrar universiteti o‘quv
ishlari bo‘yicha prorektor,
professor S.G. Boboyev
2025 yil 04

Ro‘yxatga olindi: № BD-61010400-1.16
2025 yil 04

BIZNES BOSHQARUV ASOSLARI
FANINING O‘QUV DASTURI

Bilim sohasi:	400 000	- Biznes, boshqaruv va huquq
Ta’lim sohasi:	410000	- Biznes va boshqaruv
Ta’lim yo‘nalishlari:	61010400	- Logistika (agrologistika)

Toshkent – 2025

Fan modul kodi BBA1105	O'quv yili 2025-2026	Semestr 1	ECTS - Kreditlar 5	
Fan/modul turi Majburiy fan	Ta'lim tili O'zbek 'rus	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
1.	Fanning nomi Biznes boshqaruv asoslari	60	90	150

2. I. Fanning mazmuni

Fanni o'qitishdan maqsad – Qishloq xo'jaligi korxonalari faoliyatida biznes boshqaruvni tashkil etish hisobiga iqtisodiy samaradorlikga erishish, biznes faoliyatini tashkil etishda tarmoqlarni ixtisoslashtirish, resurslardan samarali foydalanish, dehqonchilik va chorvachilikda tayorlangan mahsulotlarni qayta ishlash, saqlash, sotish tizimida biznes boshqaruv, mahsulotlari tannaxini kamaytirish va samaradorligini oshirish, moliyalash va mablag'larni shakillantirish, kimyolashtirish, me'yorlash, dunyo bozoriga chiqishda biznes boshqaruvni yanada rivojlantirish yo'llarini o'rganishdan iborat.

Fanning vazifalari – Biznes boshqaruvini tashkil etishning huquqiy -tashkiliy asoslarini, boshqaruv qarorlarini qabul qilish, biznes boshqaruvi, biznes va biznes faoliyatini tashkil etish, biznes boshqaruvini joriy etish texnologiyasi, biznes boshqaruvini tarmoqlarda ixtisoslashtirish, erdan resurslaridan foydalanish va intensivlashtirish, asosiy fondlardan foydalanish, mehnat resurslari, mehnatga haq to'lash, yollanma ishlovchilarni jalb etish, dehqonchilik mahsulotlarini etishtirish, chorvachilik mahsulotlarini etishtirish, korxonalariga xizmat ko'rsatish, mahsulotlari tannaxini kamaytirish, mahsulot etishtirish samaradorlik ko'rsatkichlari, foydaliilik darajasini oshirish, korxonalarining moliyaviy faoliyati, investitsiyalardan foydalanish, kimyolashtirish va kimyoviy vositalar bilan ta'minlash, korxonalari faoliyatini myorlashirish, sosiy, yordamchi va qo'shimcha tarmoqlarni qo'shib olib borish, naslchilik xo'jaliklarini biznes boshqaruvida tashkil qilish, himoyalangan maydonlarda sabzavot etishtirish, ixtisoslashgan xo'jaliklarida bog'dorchilik va uzumchilikni, saqlash va sotish tizimini, korxonalar faoliyatini iqtisodiy samaradorligi va uni biznes boshqarish yo'llari yuzasidan ko'nikmalar hosil etishdan iborat.

II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

III. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1-mavzu. "Biznes boshqaruv asoslari" fanining predmeti, vazifalari va urganish usullari.

Biznes boshqaruv asoslari fani haqida tushuncha. Biznes boshqaruvining huquqiy – tashkiliy hamda tarixiy asoslari. Ijtimoiy iqtisodiyotni modernizatsiyalashda biznes boshqaruvining o'rni. Fanining mazmuni va mohiyati. Fanning maqsadi, vazifasi unda qo'llaniladigan usullar. Fanning boshqa fanlar bilan aloqasi.

2-mavzu. Biznes boshqaruvini tashkil etishning huquqiy asoslari.

Qishloq xo'jaligida biznes boshqaruvida o'rinishning zaruriyati. Biznes boshqaruvini tashkil etishning huquqiy asoslari. Biznes boshqaruvining o'ziga xos xususiyatlari. Mamlakatda biznes boshqaruvini modernizatsiya qilishni davlat tomonidan tartibga solish.

3-Mavzu. Biznes boshqaruvida xorij tajribasini joriy etish.

Qishloq xo'jalikligida intensiv va ekstensiv hamda zamonaviy agrotexnologiyalar uning afzalliklarini agrobiznesga asoslanganligi va ishlab chiqarishga joriy etishni boshqarish. Xorijiy davlatlardan innovatsion texnologiyalarni amalda tadbiq etish yo'llari. Resurs tejoychilik texnologiyalar va ularning natijalarini ishlab chiqarishga olib kirish. Xorij tajribalarni joriy qilishda biznes boshqaruvi asosida tashkil etish.

4-mavzu. Qishloq xo'jaligi korxonalarini boshqarishning tashkiliy tuzilmalari. Korxonani boshqarishda tashkiliy tuzilmaning roli. Boshqaruvning tashkiliy tarkibini ikki usulubi. Vazifaviy va divizionli tashkiliy tartiblar. Muntazam va muntazam shtabli tashkiliy tartiblar. Loyihali va matritsali tashkiliy tartiblarda ishni tashkil etish.

5-mavzu. Qishloq xo'jaligi korxonalarida boshqaruv qarorlarini qabul qilish yo'llari.

Boshqaruv qarorlarini mohiyati va sifatiga qo'yilgan talablar. Boshqaruv qarorlarini turkumlanishi. Boshqaruv qarorlarini ishlab chiqish, qabul qilish va amalga oshirish yo'llari. Samarali boshqaruv qarorlarini qabul qilish usuli.

6-mavzu. Biznesni boshqaruvni rivojlantirish xususiyatlari.

Usib borayotgan korxonalarini boshqarish xususiyatlari. Biznesni intensiv rivojlantirish. Usish boskichlarida rivojlanish maksadlarini aniqlash va cheklash. Biznesni kirish boskichida boshqarish xususiyatlari. "Kaytishsiz nukta".

7-mavzu. Biznes boshqaruv faoliyatini tashkil etish etish.

Biznes boshqaruvni tashkil etish. Biznes boshqaruvni rivojlantirish asosiy koidalari. Biznes korxonalarini davlat va solik-moliya muassasalaridan ruyxatdan utkazish uchun zarur hujjatlar va ularning mazmuni. Biznes korxonalarini kayta tashkil etish va tugatish tartibi.

8-mavzu. Biznes boshqaruv faoliyatini boshqarish.

Biznes faoliyatini boshqarishning maksadi va vazifalari. Biznes korxonasini boshqarishning tashkiliy tuzilmasi va boshqarish strategiyasi. Biznes korxonalarini boshqaruvning tashkiliy tuzilmasida bulimlarning umi va vazifasi. Biznes korxonalarini boshqaruv buginlarining funktsional vazifalari va ma'sullari. Biznes korxonalarini boshqaruv tuzilmalarining tashkiliy turlari va boshqaruv tizimlari a'zolarining uzaro munosabatlari.

9-mavzu. Biznesni ijtimoiy rivojlanishini boshqarish.

Korxonaning ijtimoiy rivojlanishini boshqarish tizimi va tamoyillari. Biznesda ijtimoiy boshqaruv funktsiyalarini amalga oshiradigan tarkibiy bulinmalar. Korxonada ijtimoiy jarayonlarni boshqarish uchun tashkiliy tuzilmalar. Korxonadagi ijtimoiy jarayonlarni va xodimlarni boshqarish tizimi

10-mavzu. Biznes korxonalarida tijorat faoliyatida boshqaruvni tashkil etish.

Korxonani rivojlantirishning boshqarish funktsiyalari. Korxonani rivojlanishda boshqaruv yondashuvlari. Korxonani rivojlanishda boshqarish samaradorligi. Boshqarish samaradorligini baxolash yo'llari

11-mavzu. Biznes boshqaruvini axborot bilan ta'minlash.

Axborot - biznesning fundamenti. Axborot jarayonlari. Axborot turlari. Biznesda axborotning axamiyati. Biznesning axborot tizimi. Biznesni axborot bilan ta'minlashni tashkil etish va axborot bilan ta'minlashning kompyuter tizimi. Biznesni axborot bilan ta'minlashni takomillashtirish yullari.

12-mavzu. Biznesni davlat tomonidan kullab-kuvvatlash.

Biznesni davlat tomonidan kullab-kuvvatlashning maksadi va vazifalari. Biznes va tadbirkorlik faoliyatini davlat tomonidan kullab-kuvvatlanadigan faoliyat turlari va ragbatlantirish usullari. Biznesni davlat tomonidan kullab-kuvvatlash chora-tadbirlari va uni amalga oshirish. Tadbirkorlarni qo'llab kuvvatlash va berilgan imtiyozlardan samarali foydalanish orkali agrobiznesni tashkil etish. Biznes boshqaruvini tashkil etish va rivojlantirish buyicha davlat siyosati.

13-mavzu. Narxlarni baholash va asoslar bilan o'zgaruvchanlikni nima bog'laydi.

Narx va o'zgaruvchanlik tushunchalari. Narxlarni baholash asoslari. Narxlarning o'zgaruvchanlik xususiyatlari. Narxlarni baholash va o'zgaruvchanlik o'rtasidagi bog'liqlik. O'zgaruvchanlikni nazorat qilish va baholashda qo'llaniladigan vositalar.

14-mavzu. Ma'lumotlarni tavsiflash va umumlashtirish.

Ma'lumotlarni tavsiflash - biznesning fundamenti. Axborot jarayonlari. Axborot turlari. Biznesda axborotning axamiyati. Biznesning axborot tizimi. Biznesni axborot bilan

ta'minlashni tashkil etish va axborot bilan ta'minlashning kompyuter tizimi. Biznesni axborot bilan ta'minlashni umumlashtirish yullari.

15-mavzu. . Har qanday biznesning fundamental tahliliga yondashuv
Biznes haqida umumiy ma'lumot yig'ish. Iqtisodiy va sanoat muhiti tahlili. Kompaniya strategiyasi va boshqaruv tizimi. Moliyaviy ko'rsatkichlarni tahlil qilish. Operatsion faoliyat tahlili. Risklar va imkoniyatlarni aniqlash. Qiyosiy tahlil (benchmarking).

III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar.

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1-mavzu. "Biznes boshqaruv asoslari" fanining predmeti, vazifalari va urganish usullari.

2-mavzu. Biznes boshqaruvini tashkil etishning huquqiy asoslari.

3-mavzu. Biznes boshqaruvida xorij tajribasini joriy etish.

4-mavzu. Qishloq xo'jaligi korxonalarini boshqarishning tashkiliy tuzilmalari.

5-mavzu. Qishloq xo'jaligi korxonalarida boshqaruv qarorlarini qabul qilish yo'llari.

6-mavzu. Biznesni boshqaruvni rivojlantirish xususiyatlari.

7-mavzu. Biznes boshqaruv faoliyatini tashkil etish etish.

8-mavzu. Biznes boshqaruv faoliyatini boshqarish.

9-mavzu. Biznesni ijtimoiy rivojlanishini boshqarish.

10-mavzu. Biznesni rivojlantirishda boshqarish tizimi.

11-mavzu. Biznes boshqaruvini axborot bilan ta'minlash.

12-mavzu. Biznesni davlat tomonidan kullab-kuvvatlash.

13-mavzu. Narxlarni baholash va asoslar bilan o'zgaruvchanlikni nima bog'laydi.

14-mavzu. Ma'lumotlarni tavsiflash va umumlashtirish.

15-mavzu. Har qanday biznesning fundamental tahliliga yondashuv

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Fanning mazmuni mohiyati va ijtimoiy iqtisodiyotni rivojlantirishdagi o'rmi.

2. Biznes boshqaruvini tashkil etishning huquqiy asoslari.

3. Biznes boshqaruvida xorij tajribasini joriy etish.

4. Qishloq xo'jaligi korxonalarini boshqarishning tashkiliy tuzilmalari.

5. Qishloq xo'jaligi korxonalarida boshqaruv qarorlarini qabul qilish yo'llari.

6. Qishloq xo'jaligi korxonalarini biznes boshquvi asoslari.

7. Biznes boshqaruv jarayonlarni reijningirng kilish.

8. Biznesni boshqaruvni rivojlantirish xususiyatlari.

9. Biznes boshqaruv faoliyatini tashkil etish etish.

10. Biznes boshqaruvni rivojlantirishning tashkiliy asoslari.

11. Biznes boshqaruv faoliyatini boshqarish.

12. Biznesni ijtimoiy rivojlanishini boshqarish.

13. Biznesni rivojlantirishda boshqarish tizimi.

14. Biznesni boshqarish psixologiyasi.

15. Biznes boshqaruvini axborot bilan ta'minlash.

16. Biznesni rivojlantirishni dasturiy boshqarish.

17. Qishloq xo'jalik korxonalarini boshqarish tizimini rivojlantirish.

18. Biznesni davlat tomonidan kullab-kuvvatlash.

19. Biznesning bank, solik va audit bilan alokalari.

20. Biznes korxonalarida tijorat faoliyatida boshqaruvni tashkil etish.

21. Biznes boshqaruvda strategik boshqaruv.

22. Biznesni rejalashtirishni boshqarish.

23. Biznes jarayonlari samaradorligini boshqarish.

	<p>24. Biznes boshqaruv jarayonlarini takomillashtirish.</p> <p>26. Qishloq xo'jaligida biznes va biznes faoliyatini tashkil etish.</p> <p>27. Biznes boshqaruvida erdan resurslaridan foydalanish va ishlab chiqaririshini intensivlashtirish.</p> <p>28. Qishloq xo'jalik korxonalarida asosiy fondlardan foydalanishda biznes boshqaruvin tashkil etish.</p> <p>29. Biznes boshqaruvida mehnat resurslari, mehnatga haq to'lash, yollanma ishlovchilarni jalb etish va ularni rasmiylashtirini tashkil etish.</p> <p>30. Biznes boshqaruvida qishloq xo'jalik korxonalarida mahsulot etishtirish samaradorligini oshirishni tashkil etish.</p> <p>Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlar tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsiya etiladi.</p>
<p>3.</p>	<p>V. Ta'lim natijalari / Kasbiy komponentlari:</p> <p>Talaba bilishi kerak:</p> <p>Biznes samaradorligini boshqarishni tashkil etishning huquqiy -tashkiliy asoslarini, boshqaruv qarorlarini qabul qilish, biznes samaradorligini boshqaruvin tashkil etish, biznes boshqaruvin joriy etish texnologiyasini, biznes samaradorligini boshqaruvida tarmoqlarini ixtisoslashtirishni, erdan resurslaridan foydalanishni intensivlash, asosiy fondlardan , mehnat resurslari, mehnatga haq to'lash, yollanma ishlovchilarni jalb etishni, mahsulotlari tannaxsini kamaytirish yo'llarini, mahsulot etishtirish samaradorlik ko'rsatkichlarini, foydali darajasini oshirish yo'llarini O'zbekiston Respublikasining biznes boshqaruvin rivojlantirish siyosatining mohiyatini bilishga va tasavvurga ega bo'lishi;</p> <p>Biznes samaradorligini boshqaruvin qishloq xududlarida rivojlanish bosqichlarini va uning iqtisodiyotga integratsiyalashuvi, qishloq xo'jaligida korxonalarining moliyaviy faoliyati yaxshilashni, investitsiyalardan foydalanish yo'llarini, kimyolashtirish va kimyoviy vositalar bilan ta'minlashni, korxonalar faoliyatini myorlashtirish, asosiy, yordamchi va qo'shimcha tarmoqlarni qo'shib olib borishni tashkil etish, O'zbekistonda qishloq xo'jalik korxonasi va uning sohasini rivojlanish qonuniyatlari yuzasidan ko'nikmalarga ega bo'lishi;</p> <p>Naslehtilik xo'jaliklarini biznes samaradorligini boshqarishni tashkil qilish, himoyalangan maydonlarda sabzavot etishtirishni boshqarish, ixtisoslashgan xo'jaliklarida bog'dorchilik va uzumchilikni tashkil etish, mahsulotni saqlash va sotish tizimini yo'lga qo'yish, korxonalar faoliyatini iqtisodiy samaradorligini oshirish yo'llarini, biznes samaradorligini boshqarishdagi muammolari bo'yicha asosiy iqtisodiy talablarni shakllantira olish malakalariga ega bo'lishi kerak.</p>
<p>4.</p>	<p>VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ma'ruzalar, • interfaol keys-stadilar, • seminarlar (mantiqiy fiklash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
<p>5.</p>	<p>VII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish.</p>

6.	<p style="text-align: center;">Asosiy adabiyotlar</p> <p>1. Peter Stimpson and Alex Smith, Business and Management for the IB Diploma Cambridge University Press 2011 456 p.</p> <p>2. Kavalenko N. Ya, Umurzakov O' P., Toshboev A. J., Ekonomika i organizatsiya fermerskogo xozyaystva. Uchebnik. M.: «izd. RGAU-MSXA imeni K. A. Timeryazeva», 2008, -206 s</p> <p>3. Petrovich, E. A. Agrobiznes : uchebno-metodicheskoe posobie G' E. A. Petro vich, L. P. Lazarev, E. L. Demitrichenko. – Gorki : BGSXA, 2013. – 234 s. : il. ISBN 978-985-467-467-4.</p> <p>4. Toshboyev A. J., <i>Abdovosiqov A. A., B. Mo' minov; Agrobiznesni tashkil etish va boshqarish. Darslik. O'zR Oliy va o' rta maxsus ta' lim vazirligi. – T.: "Iqtisod-Moliya", 2021, - 480 b.</i></p> <p>5. Umurzoqov O' P., Toshboev A. J. Kichik biznes va tadbirkorlik. T.: 2014.</p> <p>6. S.S.G' ulomov. Menejment va biznes asoslari, Toshkent, «Shark», 2003.</p> <p style="text-align: center;">Qo' shimcha adabiyotlar</p> <p>18. Toshbaev A. J. Kichik biznesni boshqarish. G' o' quv qo' llanmaG'. – T.: TIMI, 2014. -415 b.</p> <p>19. Toshboyev A. J. Ko' p tarmoqli fermer xo' jliklarini tashkil etish va boshqarish. O' quv qo' llanma. – T.: „Iqtisod – moliya“ 2021. -544 bet. 22,5 b.</p> <p>20. U. G' afurov, Q. Sharipov. Tadbirkorlik asoslari. – T.: «O' ZBEKISTON» NMIU, 2018. - 144 b.</p> <p>21. Qosimov A. Korxonalar iqtisodiyoti. TDIU. 2008 235b.</p> <p>22. Xoliqov S. R., Irgashev R., Toshboev A. J., Innovatsion iqtisodiyot. Darslik. T.: «IQTISOD-MOLIYA» 2019. -396 b.</p> <p>23. M. Yunusov Menejment G' - T.: TDIU, k005.</p> <p>24. M. Yunusov Tavakkalchilikni boshqarish G' - T.: TDIU, k005.</p> <p style="text-align: center;">Axborot manbalari</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. www.gov.uz 2. www.stat.uz 3. www.economyworld.org 4. www.zamonaviy.uz – veb sayti 5. www.bitnovosti.com – veb sayti 6. www.booking.com – veb sayti 7. https://faculty.chicagobooth.edu/pietro-veronesi/teaching/bus-35907 8. https://online.hbs.edu/Documents/courses/core/Syllabus_CORE.pdf 9. https://courses.business.columbia.edu/B8010
7.	Fanning o' quv dasturi Toshkent davlat agrar universitet Kengashining 202 <u>2</u> yil “ <u>04</u> ” <u>07</u> dagi <u>13</u> -sonli bayonnomasi bilan ma' qullangan.
8.	Fan modul uchun ma' sul: S. Davlatov - TDAU “Biznesni boshqarish” kafedrasida katta o' qituvchisi
9.	Taqrizchilar: Sh. Allayarov - TDIU “Savdo ishi” kafedrasida mudiri, professor, i. f. d. K. Shodmonqulov - TDIU “Savdo ishi” kafedrasida dotsenti i. f. d. (PhD).

**O'QUV DASTURLARINI TOP-300 TALIK REYTINGGA KIRGAN UNIVERSITETLAR
TAJIRIBASIDA ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH HOLATI**

№	OTM nomi	QS	TIME	TOP-300 ta'lim dasturi asosida kiritilgan qo'shimcha mavzular	Mazkur dasturdagi mavzu nomi	Havolalar
1	University Chicago	13	14	<p>Birinchidan, talabalarni aktivlar narxini aniqlash bo'yicha tadqiqot chegarasiga yaqinlashtirish. Bozor muvozanat modellari, fikrlardagi farqlar va assimetrik ma'lumotlar, tengsizlik, siyosat va aktivlar narxi va boshqalarni o'z ichiga oladi.</p>	<p>13-mavzu. What Ties Return Volatilities to Price Valuations and Fundamentals ? Narxlarni baholash va asoslar bilan o'zgaruvchani ikni qanday bog'laydi?</p>	<p>https://faculty.chicagobooth.edu/pietro-veronesi/teaching/bus-35907</p>
2	Harvard University	5	3	<p>Biznes jarayonlari va asoslarini o'rgatuvchi onlayn kurs hisoblanadi</p>	<p>14-mavzu. Describing and Summarizing Data. Ma'lumotlarni tavsiflash va umumlashtirish.</p>	<p>https://online.hbs.edu/Documents/courses/core/Syllabus_CoRe.pdf</p>
3	Columbia University	38	18	<p>Tahlilchilar, maslahatchilar, tadbirkorlar, investorlar va menejerlarning aksariyat qarorlari bizdan oldinga qarashni va noaniq kelajakni baholashni talab qiladi.</p>	<p>15-mavzu Overview - Approach to Fundamental Analysis of any Business. Har qanday biznesning fundamental tahliliga yondashuv</p>	<p>https://courses.business.columbia.edu/B8010</p>